

KOMUNIKAT z BADAŃ

NR 54/2016

ISSN 2353-5822

Stosunek do przyjmowania uchodźców w Polsce i w Czechach

Przedruk i rozpowszechnianie
tej publikacji **w całości** dozwolone
wyłącznie za zgodą CBOS.
Wykorzystanie **fragmentów**
oraz danych empirycznych
wymaga podania źródła

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 14 stycznia 2016 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

- Polacy nie są otwarci na przyjmowanie uchodźców z krajów objętych konfliktami zbrojnymi, choć skłonność do udzielenia im chociażby czasowego schronienia zależy od regionu świata, z którego pochodzą. Niechęć dotyczy przede wszystkim uchodźców z Bliskiego Wschodu i Afryki, w dużo mniejszym stopniu Ukraińców.
- Od lutego do marca nieznacznie wzrosła akceptacja przyjmowania uchodźców z Bliskiego Wschodu i Afryki (z 26% do 29%), jednocześnie zmniejszył się odsetek zdecydowanych przeciwników (z 40% do 36%), a zwiększył – osób, które są temu raczej przeciwne (z 27% do 31%).
- Postawy Polaków wobec przyjmowania ukraińskich uchodźców z terenów objętych konfliktem utrzymują się od wielu miesięcy na zbliżonym poziomie. Niemal dwie trzecie badanych aprobuje ich przyjmowanie (62%), a jedna trzecia jest temu przeciwna (33%).
- W Czechach stosunek do przyjmowania uchodźców z regionów objętych konfliktem jest bardziej nieprzychylny niż w Polsce. Również w sprawie przyjęcia uchodźców z Ukrainy większość Czechów (55%) wyraża negatywne opinie.

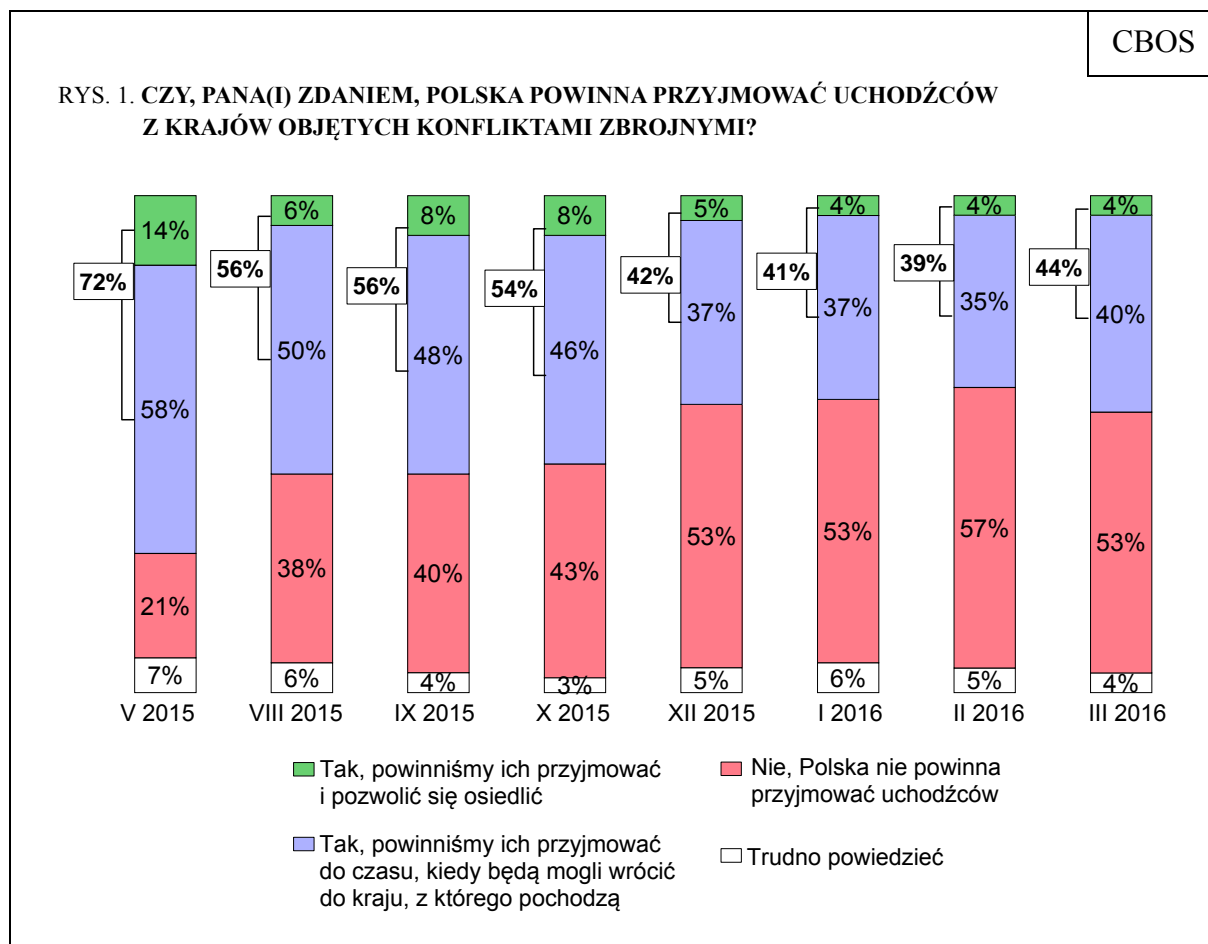
Prawie od roku badamy stosunek Polaków do uchodźców z krajów objętych konfliktami zbrojnymi, w tym do uchodźców z poszczególnych regionów świata. W pierwszych dwóch miesiącach tego roku zauważalne było nasilenie się negatywnych opinii na temat przyjmowania przez Polskę uchodźców. Była to prawdopodobnie reakcja na listopadowe zamachy terrorystyczne w Paryżu, w których zginęło co najmniej 120 osób. Marcowy pomiar¹ pokazuje, że raczej nastąpiła korekta, choć należy zaznaczyć, że nasze badanie było realizowane przed atakami w Brukseli (22 marca, 34 ofiary śmiertelne). Od stycznia tak samo sformułowane pytania odnośnie do przyjmowania uchodźców zadawane są w Czechach.

CZY POLSKA POWINNA PRZYJMOWAĆ UCHODźCÓW?

Po lutowym wzroście niechęci do przyjmowania uchodźców, odsetek przeciwników ich przyjmowania powrócił do poziomu z początku 2016 roku. Obecnie odsetek osób, które są zdania, że powinniśmy przyjmować uchodźców do czasu, kiedy będą mogli wrócić do kraju pochodzenia, jest największy od kilku miesięcy.

Nieco ponad połowa Polaków (53%, o 4 punkty procentowe mniej niż w lutym) uważa, że Polska nie powinna przyjmować uchodźców z krajów objętych konfliktami zbrojnymi. Wzrosła grupa badanych akceptujących udzielanie im schronienia w Polsce do czasu, kiedy będą mogli wrócić do kraju, z którego pochodzą (40%, o 5 punktów procentowych więcej niż w lutym). Nie zmieniła się wielkość grupy wyrażającej pełne poparcie dla przyjmowania uchodźców, tj. osób przekonanych, że Polska powinna przyjmować uchodźców i pozwolić im się tu osiedlić (4%).

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (310) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganych komputerowo (CAPI) w dniach 2–9 marca 2016 roku na liczącej 1034 osoby reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców. Sondáže w Czechach realizowano w dniach: 11–18 stycznia 2016 roku (N=1047), 8–15 lutego 2016 roku (N=1080) oraz 7–14 marca 2016 roku (N=1079).

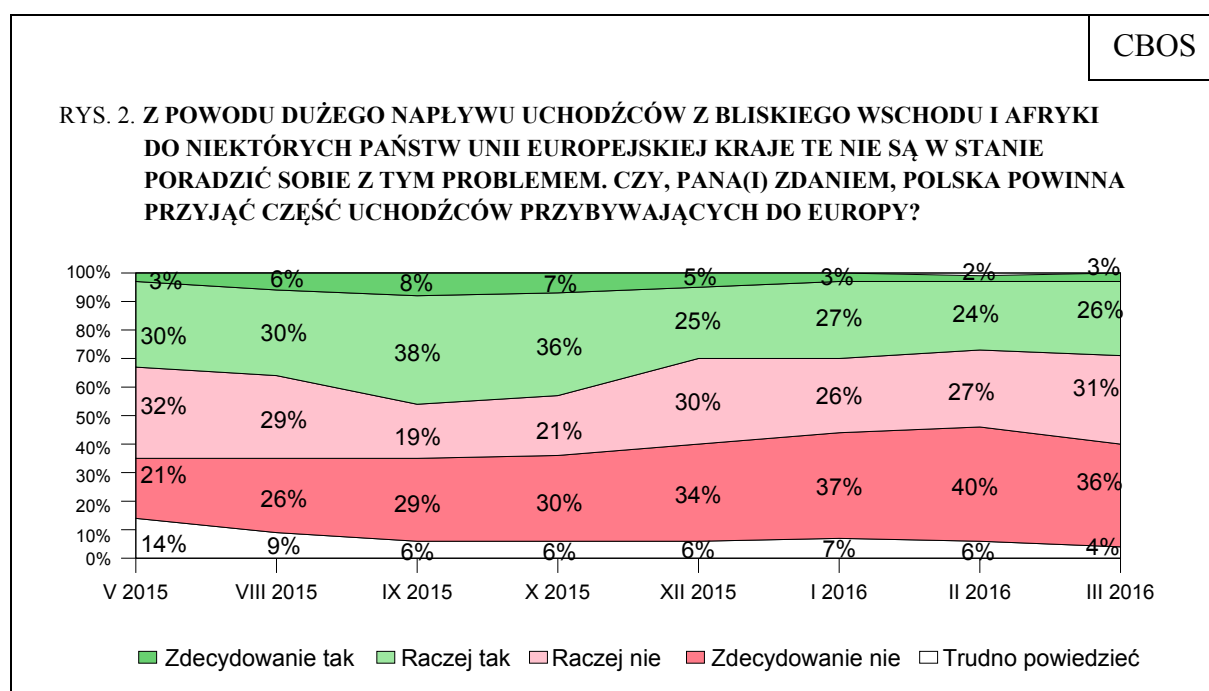

Opinie na temat przyjmowania uchodźców istotnie różnicuje wiek. Osoby najmłodsze (od 18 do 34 roku życia) częściej niż pozostałe wyrażają negatywny stosunek do przyjmowania uchodźców. Mieszkańcy miast powyżej 500 tys. ludności są bardziej niż inni przychylni udzielaniu im schronienia do momentu, kiedy będą mogli wrócić do kraju, z którego pochodzą. Podobnie badani o wyższych dochodach na osobę w gospodarstwie domowym deklarują większą otwartość w stosunku do uchodźców. Sprzeciw wobec udzielenia uchodźcom schronienia w Polsce maleje wraz ze wzrostem poziomu wykształcenia.

Niechęć do przyjmowania mieszkańców krajów objętych konfliktami zbrojnymi częściej wyrażają osoby identyfikujące się z prawicą (54%) niż z lewicą lub centrum (po 44%). Na stosunek do uchodźców nie wpływa częstość praktyk religijnych. Wśród respondentów praktykujących i niepraktykujących opinie na temat przyjmowania uchodźców są podzielone (zob. tabela aneksowa 1).

STOSUNEK DO UCHODźCÓW Z BLISKIEGO WSCHODU I AFRYKI

Wraz ze spadkiem niechęci do ogółu uchodźców poprawił się też stosunek do uchodźców z Bliskiego Wschodu i Afryki. Ponad jedna czwarta badanych (29%, wzrost o 3 punkty procentowe w porównaniu z lutym) opowiada się za przyjęciem uchodźców z Bliskiego Wschodu i Afryki przybywających do Unii Europejskiej. Zmniejszyła się grupa zdecydowanych przeciwników (36%, o 4 punkty mniej niż w lutym), a zwiększyła osób, które są raczej przeciwne przyjmowaniu uchodźców z Afryki i Bliskiego Wschodu.

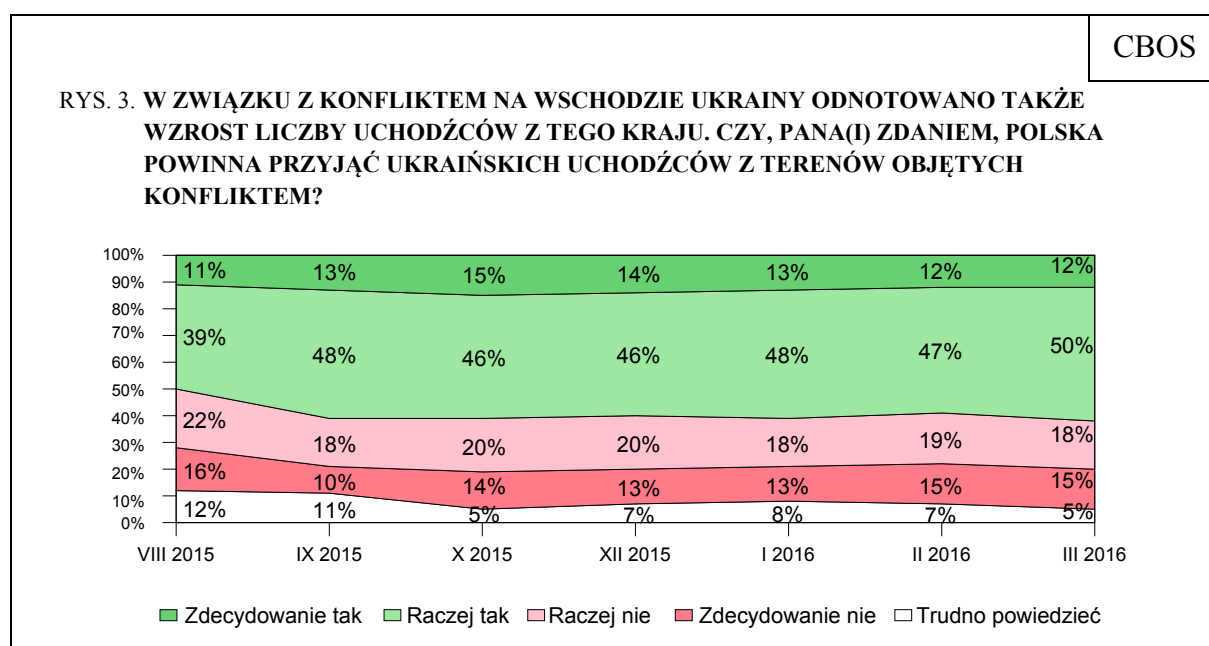

Podobne grupy społeczno-demograficzne są bardziej negatywnie nastawione do przyjmowania uchodźców zarówno z Bliskiego Wschodu i Afryki, jak i uchodźców w ogóle. W większym stopniu niechętni przyjmowaniu osób spoza Europy są najmłodsi Polacy (78% z grupy wiekowej 18–24 lata wyraża negatywne opinie), badani z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym (73%), respondenci identyfikujący się z prawicą (73%) i biorący udział w praktykach religijnych kilka razy w tygodniu (74%). Poziom akceptacji wyższy niż przeciętny jest wśród mieszkańców dużych miast (48% z nich popiera przyjęcie uchodźców), badanych określających swoje poglądy jako lewicowe (42%) oraz respondentów o najwyższych dochodach na osobę w gospodarstwie domowym (40%) – zob. tabela aneksowa 2.

STOSUNEK DO UCHODźCÓW Z UKRAINY

Postawy Polaków wobec przyjmowania ukraińskich uchodźców z terenów objętych konfliktem utrzymują się od wielu miesięcy na zbliżonym poziomie. W marcu akceptację udzielenia schronienia ukraińskim sąsiadom wyrażało prawie dwie trzecie badanych (62%, o 3 punkty procentowe więcej niż w lutym), jedna trzecia była przeciwnego zdania (33%).

Polacy dwukrotnie częściej deklarują, że są skłonni przyjąć uchodźców z terenów objętych konfliktem na Ukrainie niż uchodźców spoza Europy.

Poparcie dla przyjmowania ukraińskich uchodźców w Polsce rośnie wraz z wykształceniem badanych oraz wysokością ich dochodów na osobę w gospodarstwie domowym, częściej niż inni wyrażają je mieszkańcy największych miast, częściej też mężczyźni (68%) niż kobiety (56%). Wiek i udział w praktykach religijnych różnicują poglądy na przyjmowanie uchodźców z Ukrainy w znacznie mniejszym stopniu niż stosunek do uchodźców spoza Europy. Bez wpływu na opinie w tej kwestii pozostaje identyfikowanie się badanego z prawicą lub lewicą (zob. tabela aneksowa 3).

Porównując postawy wobec uchodźców z Bliskiego Wschodu i Afryki oraz Ukrainy warto przyjrzeć się tabeli, w której zestawiono dwie grupy respondentów: (1) akceptujących czasowe udzielenie schronienia uchodźcom z rejonów objętych konfliktem zbrojnym i (2) sprzeciwiających się udzieleniu takiego schronienia.

Wśród respondentów skłonnych udzielić choćby czasowego schronienia uchodźcom w Polsce zdecydowana większość akceptuje przyjmowanie uchodźców z Ukrainy (84%), znacznie mniej otwarci jesteśmy wobec uchodźców z Bliskiego Wschodu i Afryki (60%). W tej grupie 37% (o 5 punktów procentowych więcej niż w lutym) jest przeciwnych przyjmowaniu uchodźców spoza Europy i 12% – uchodźców z Ukrainy.

Wśród przeciwników przyjmowania jakichkolwiek uchodźców niemal powszechny jest sprzeciw wobec udzielania schronienia uchodźcom z Bliskiego Wschodu i Afryki (94%). Podzielone opinie na temat uchodźców z Ukrainy utrzymują się od dwóch miesięcy na tym samym poziomie: 44% badanych z tej grupy akceptuje udzielanie im schronienia w Polsce, a 52% jest temu przeciwnych.

Tabela 1

	Postawy badanych, którzy w kwestii przyjmowania w Polsce uchodźców z rejonów objętych konfliktem zbrojnym:			
	akceptują choćby czasowe udzielenie im schronienia		sprzeciwiają się udzielaniu im schronienia	
	w procentach			
	luty (N=351)	marzec (N=451)	luty (N=565)	marzec (N=543)
Akceptacja przyjmowania uchodźców spoza Europy	60	60	3	4
Sprzeciw wobec przyjmowania uchodźców spoza Europy	32	37	96	94
Akceptacja przyjmowania uchodźców z Ukrainy	83	84	43	44
Sprzeciw wobec przyjmowania uchodźców z Ukrainy	11	12	52	52

Pominięto odpowiedzi „Trudno powiedzieć”

STOSUNEK DO UCHODźCÓW W CZECHACH

Stosunek Czechów do przyjmowania uchodźców jest bardziej negatywny niż postawy Polaków. Podobnie jak w polskim badaniu, opinie różnią się w zależności od kraju pochodzenia uchodźców.

Wśród Czechów większy niż w Polsce jest odsetek osób będących zdania, że uchodźcy w ogóle nie powinni być przyjmowani i od początku 2016 roku trend ten jest stabilny. W marcu 3% Czechów deklarowało, że jest gotowych przyjąć uchodźców i pozwolić im się osiedlić, jedna trzecia (32%) akceptowała udzielenie im schronienia do czasu, kiedy będą mogli wrócić do kraju, z którego pochodzą, a 61% uważało, że Czechy nie powinny przyjmować uchodźców.

Tabela 2

Czy, Pana(i) zdaniem, Polska/Czechy powinna/y przyjmować uchodźców z krajów objętych konfliktami zbrojnymi?	I 2016		II 2016		III 2016	
	Polacy	Czesi	Polacy	Czesi	Polacy	Czesi
	w procentach					
Tak, powinniśmy ich przyjmować i pozwolić się osiedlić	4	2	4	3	4	3
Tak, powinniśmy ich przyjmować do czasu, kiedy będą mogli wrócić do kraju, z którego pochodzą	37	29	35	31	40	32
Nie, Polska/Czechy nie powinna/y przyjmować uchodźców	53	65	57	61	53	61
Trudno powiedzieć	6	4	5	5	4	4

Czesi mają również bardziej niechętny niż Polacy stosunek do uchodźców z Bliskiego Wschodu i Afryki przybywających do Unii Europejskiej. W sumie 79% Czechów, w tym 46% w sposób zdecydowany, sprzeciwia się przyjęciu części uchodźców przybywających z tych regionów świata do Europy. W Polsce odsetek przeciwników jest o 12 punktów mniejszy (zdecydowani przeciwnicy stanowią 36%). Analizując zmiany w czasie należy zwrócić uwagę, że od początku 2016 roku opinie Czechów wobec uchodźców z Bliskiego Wschodu i Afryki są raczej stabilne.

Tabela 3

Z powodu dużego napływu uchodźców z Bliskiego Wschodu i Afryki do niektórych państw Unii Europejskiej kraje te nie są w stanie poradzić sobie z tym problemem. Czy, Pana(i) zdaniem, Polska/Czechy powinna/y przyjąć część uchodźców przybywających do Europy?	I 2016		II 2016		III 2016	
	Polacy	Czesi	Polacy	Czesi	Polacy	Czesi
	w procentach					
Zdecydowanie tak	3	3	2	2	3	2
Raczej tak	27	12	24	14	26	15
Raczej nie	26	30	27	30	31	33
Zdecydowanie nie	37	50	40	48	36	46
Trudno powiedzieć	7	5	6	6	4	4

Czesi są też w mniejszym stopniu niż Polacy skłonni zaakceptować przyjęcie uchodźców z Ukrainy. W kraju naszych południowych sąsiadów stosunek do ukraińskich uchodźców jest mało przychylny, choć – podobnie jak w Polsce – bardziej otwarty niż stosunek do uchodźców z Bliskiego Wschodu i Afryki. Ponad jedna trzecia Czechów (37%) aprobuje przyjęcie ukraińskich uchodźców (w Polsce odsetek wskazań wynosi 62%), większość natomiast jest przeciwnego zdania (55% wobec 33% w Polsce).

Tabela 4

W związku z konfliktem na wschodzie Ukrainy odnotowano także wzrost liczby uchodźców z tego kraju. Czy, Pana(i) zdaniem, Polska/Czechy powinna/y przyjąć ukraińskich uchodźców z terenów objętych konfliktem?	I 2016		II 2016		III 2016	
	Polacy	Czesi	Polacy	Czesi	Polacy	Czesi
	w procentach					
Zdecydowanie tak	13	7	12	6	12	5
Raczej tak	48	36	47	34	50	32
Raczej nie	18	30	19	30	18	34
Zdecydowanie nie	13	19	15	14	15	21
Trudno powiedzieć	8	8	7	6	5	8

★

★

★

W marcu odnotowaliśmy spadek negatywnych postaw wobec przyjmowania uchodźców przez Polskę – do poziomu zbliżonego do tego z początku roku. Obok spadku niechęci do uchodźców spoza Europy, przekonanie o potrzebie udzielenia pomocy ukraińskim uchodźcom utrzymuje się w Polsce na wysokim poziomie. Czesi są mniej skłonni do przyjmowania uchodźców – ich niechęć jest częstsza i bardziej zdecydowana niż Polaków.

Około połowy Polaków jest przeciwnych przyjmowaniu przez nasz kraj uchodźców z terenów objętych konfliktami zbrojnymi. Nie bez znaczenia pozostaje region pochodzenia uchodźców – generalnie i Polacy, i Czesi są bardziej otwarci na ukraińskich uchodźców z terenów objętych konfliktem niż uchodźców z Bliskiego Wschodu i Afryki. Niemniej, również wobec uchodźców z Ukrainy, większość Czechów wyraża postawy negatywne, podczas gdy w Polsce dominuje stosunek pozytywny.

Opracowała

Marta BOŻEWICZ